

จารึกฐานพระพุทธรูปไม้ปางมารวิชัย วัดพระธาตุแช่แห้ง จังหวัดน่าน

สมเจตน์ วิมลเกษม* อ่าน
กรรณิการ์ วิมลเกษม** อ่าน แปล และอธิบายศัพท์
ดร.สำเนียง เลื่อมใส*** แปลภาษาบาลี

รายละเอียดเกี่ยวกับพระพุทธรูป

- พุทธลักษณะ :** พระพุทธรูปไม้ปางมารวิชัย ส่วนฐานด้านหน้าจำหลักรูปสิงห์ (หน้ากาล) อยู่ตรงกลางและรูปช้างสามเศียร (ช้างเอราวัณ) อยู่ตรงมุมทั้ง ๒ ข้าง ด้านหลังเป็นจารึกอักษรธรรมล้านนา จำนวน ๘ บรรทัด
- ขนาดพระพุทธรูป :** สูง ๑๒๕ ซม. หน้าตักกว้าง ๖๖ ซม.
- ขนาดของฐาน :** สูง ๔๖ ซม. กว้าง ๖๗ ซม.
- วัสดุที่ใช้ :** ไม้มาแกะสลักและลงรักปิดทอง
- สภาพปัจจุบัน :** อยู่ในสภาพที่ค่อนข้างสมบูรณ์เพียงแต่องค์พระพุทธรูปด้านข้างชำรุดแห้วหายไปบางส่วนเพราะถูกปลวกกินและเม็ดพระศกที่อยู่ด้านหลังของพระเศียรหลุดร่วงไปบางส่วน
- ผู้สร้างพระพุทธรูป :** ข้อความในจารึกที่ฐานระบุว่าพระเจ้าอัทธรวรงสา (เจ้าอัตถวรปัญโญ) พร้อมด้วยพระราชาบิดา พระราชมาดา

* อาจารย์ ๓ ระดับ ๘ โรงเรียนสตรีศรีน่าน อ.เมือง จ.น่าน

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระอัครชายา ราชโอรส ราชธิดา เป็นมูลศรัทธา
โปรดให้หมื่นศรีสรรพช่าง เป็นผู้สร้างพระพุทธรูปใน
พุทธศักราช ๒๓๓๓

ประวัติของพระพุทธรูป : พุทธรูปองค์นี้ประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีทางด้าน
ขวา ร่วมกับพระประธาน ในพระอุโบสถวัดพระธาตุ
แช่แห้งมาเป็นเวลานาน ชาวบ้านเรียกพระพุทธรูป
องค์นี้ว่า “พระเจ้าก่าคิง” (ก่าคิง = คำคิง หมายถึง
พระพุทธรูปที่มีขนาดเท่ากับผู้สร้าง ในที่นี้คือเจ้าอัคร
บุญญ) และไม่ปรากฏหลักฐานว่าเคลื่อนย้ายมาจากที่
ใดจึงอาจสันนิษฐานได้ว่าเมื่อสร้างพระพุทธรูปไม์
องค์นี้เสร็จแล้วในปี พ.ศ. ๒๓๓๓ เจ้าอัครบุญญ
คงจะถวายไว้กับวัดพระธาตุแช่แห้งตั้งแต่นั้นมาแม้ว่า
ในจารึกมิได้ระบุชื่อวัดไว้ก็ตาม ทั้งนี้เพราะพิจารณา
จากการที่มีหลักฐานทั้งในจารึกของวัดพระธาตุแช่แห้ง¹
และในพงศาวดารเมืองน่าน² ระบุไว้ว่าเจ้าอัคร
บุญญได้บูรณะปฏิสังขรณ์องค์พระธาตุปี พ.ศ. ๒๓๓๒
และระหว่าง พ.ศ. ๒๓๔๐ - ๒๓๔๓ ได้สร้างศาสนา
สถานอื่นๆ ภายในวัดพระธาตุแช่แห้ง ฉะนั้นจึงย่อมเป็น
ไปได้ที่เจ้าอัครบุญญจะสร้างพระพุทธรูปที่มีขนาด
เท่าพระองค์ถวาย ให้แก่วัดด้วยเช่นกัน

¹ ประเสริฐ ณ นครและคณะ จารึกล้านนาเล่ม ๑ ภาค ๑ จารึกจังหวัดเชียงราย น่าน พะเยา
แพร่ กรุงเทพฯ : มูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน จัดพิมพ์ในโอกาสสมเด็จพะเทพรัตนราช
สุตาฯ สยามบรมราชกุมารี พระชนมายุครบ ๓ รอบ พุทธศักราช ๒๕๓๔. ๖๔-๖๘, ๙๐-๙๓.

² ประชุมพงศาวดาร เล่ม ๑๐. (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๐ ตอนปลาย และภาคที่
๑๑-๑๒) กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา, ๒๕๐๗, ๒๓-๒๕, ๓๐-๓๑, ๓๓.

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ พระครูวิสิฐ-
นันทคุณิ รองเจ้าคณะอำเภอเมืองน่านรักษาการเจ้าอาวาส
วัดพระธาตุแช่แห้ง ได้เคลื่อนย้ายออกมาจากอุโบสถ
เพื่อนำมาปฏิสังขรณ์

ที่อยู่ปัจจุบัน : ประดิษฐานอยู่ที่สำนักงานรองเจ้าคณะอำเภอเมืองน่าน
วัดพระธาตุแช่แห้ง ตำบลม่วงตึ๊ด กิ่งอำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน

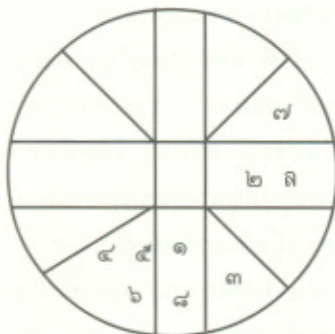
รายละเอียดเกี่ยวกับจารึก

อักษร : ธรรมล้านนา
ภาษา : ภาษาไทยและภาษาบาลี
อายุ : จุลศักราช ๑๑๕๒ ตรงกับ พุทธศักราช ๒๓๓๓
จำนวนบรรทัด : ๘ บรรทัด อยู่ด้านหลังของฐานพระพุทธรูป
เนื้อหาสาระ : พระเจ้าอัทธรวรงสา (เจ้าฟ้าอัทธวรปัญญา) พร้อม
ด้วยพระราชบิดา พระราชมาดา พระอัครชายา
ราชโอรส ราชธิดาเป็นปฐมมูลศรัทธา ให้หมื่นศรี
สรรพช่างสร้างพระพุทธรูปมีขนาดใหญ่เท่ากับองค์
ของพระเจ้าอัทธรวรงสา เมื่อวันอาทิตย์ ขึ้น ๑๕ ค่ำ
เดือนยี่ (ตรงกับ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน)* พุทธศักราช
๒๓๓๓ ได้นิมนต์พระสงฆ์และสามเณรรวม ๔๑๓ รูป
มาทำพิธีฉลองรวมทั้งโปรดให้สร้างบอไฟ (ดอกไม้ไฟ)
๒ กระบอก เพื่อจุดฉลองเป็นพุทธบูชา

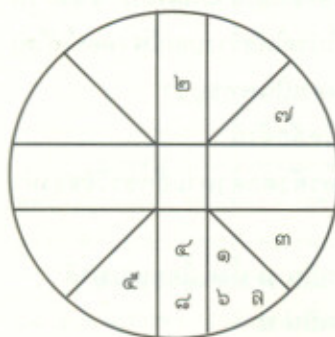
หลักการปริวรรต : ทางด้าน “คำจารึก” มีหลักดังนี้
๑. จะถ่ายทอดตัวอักษรตัวต่อตัวตามอักขรวิธีของคำ
ในจารึก
๒. รูป ๒ ถ่ายถอดเป็น บ ทั้งคำไทยและบาลี
๓. รูป ๒ ถ่ายทอดเป็น ป

๔. รูป คำไทยถ่ายถอดเป็น ด คำบาลีถ่ายถอดเป็น ท
๕. จะใส่เครื่องหมาย (.) ไว้ได้พยัญชนะที่มีพยัญชนะตัวอื่นมาซ้อนอยู่ข้างได้
- ทางด้าน “คำปัจจุบัน” มีหลักดังนี้
๑. คำภาษาถิ่นเหนือจะเขียนตามอักษรวิธอักษรไทยกลาง
  ๒. คำที่ใช้ทั้งในภาษาถิ่นเหนือและภาษาไทยกลางจะสะกดตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
  ๓. คำภาษาบาลีจะสะกดตามอักษรวิธบาลี

คำอ่านจารึกฐานพระพุทธรูปไม้ปางมารวิชัย วัดพระธาตุแช่แห้ง

ลูนันวันสร้างแล้ว ลุกนันวันสร้างแล้ว
(ดวงชาตาตรงกับวันที่ ๑๕ ถึง ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๓๓)*

(ลูนันวันฉลอง (ลุก)นันวันฉลอง
(ตรงกับวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๓๓๓)*

คำจารึก	คำอ่านปัจจุบัน
๑. สุรัสวดีอิทธิวิฑฐ วิมลมงคล พหล ศุวสุสติ อภิวาทนพพพบาทรัตนตรัย โปกาส จุฬศักราชได้ ๑๑๕๒ ตัว ในจอ ส่นามโพชชคามตามขรอมพิสัย สุรเดจะเข้ามาในวสุสาน	๑. ศรีศรีสิทธิ วิฑฐวิมลมงคล พหล สุวสติ อภิวาทนพระบาทรัตนตรัย โปกาสะ จุฬศักราชได้ ๑๑๕๒ ตัว ในจอ ฉน้า ก็มีโพชคามตามขอมพิสัย สุรเดจะเข้ามาในวสุสาน-
๒. ฤตุ กฤตติกามาสศกัลปเกษ ปวณณมี รวีวารเ่ง ไทยภาสราว่าปฐิตเสด เตอรญีอ้อ ๑๕ คำ พรว่าไฉวัน ๑ ไทยแต่เสด จันเสวียฤก ๒ ตัว ชีกรณ เทวดา ปณมุสสัทธาหมายมี	๒. ฤตุ กฤตติกามาส ศกัลปเกษ ปวณณมี รวีวารเ่ง ไทยภาสราว่าปฐิตเสด เตอรญี อ้อ ๑๕ คำ พรว่าไฉวัน ๑ ไทยแต่เสด จันทรเสวียฤก ๒ ตัว ชีอ กรณ เทวดา ปณมุสสัทธาหมายมี
๓. อาชญาหลวงเจ้าเมืองเขยยนหนบุรี มี..บญิตติว่าเจ้าอทธรวางสาแล พระราชบิดา มาดา อัคคชฌายา ราช โอรัส บุตตา บุตติเจ้าชุติน แลหม่น สุรัสพพช่วงแปนผู้ริจนาสร้างแปง	๓. อาชญาหลวงเจ้าเมืองชัยนหนบุรี มี(นาม) บญิตติว่า เจ้าอทธรวางสาแล พระราชบิดา มาดา อัคคชฌายา ราช- โอรัส บุตตา บุตติเจ้าชุตินแลหม่น ศรีสรพพช่วงแปนผู้ริจนาสร้างแปง
๔. ยงพุทธรูปเจ้าองค์หนึ่งไว้หือเป็นท้าว (ส) ..... กุณนแลเทวดาทูลาย ตราบถึง ๕๐๐๐ พระวสุสา แม่้นโทหาส อัจฉา บรณหา ผู้ชทาหลาย ได้ตั้งไว้ใน ขวนหนฤยด้วยบรภาณซึ่งเิดจึ่งหือแล	๔. ยงพุทธรูปเจ้าองค์หนึ่งไว้หือเป็นท้าว (ส) ..... (แก่)กุนนแลเทวดาทูลหลาย ตราบถึง ๕,๐๐๐ พระวสุสา แม่้น โทหาส อัจฉา ปรรณหาผู้ชทาทั้งหลายได้ตั้งไว้ใน ขวนหนฤยด้วยบรภาณซึ่งเิดจึ่งหือแล
๕. ตามเอดิบนธินานบรณหา ตามคณา ว่า อิมินา พุทธรูป อภิวาทน นราเทพาณ ฤสเปนเยน มาทชโท กาวมึห์ สุธสาบริ	๕. ตามเอดิบนธินานปรรณหา ตามคณา ว่า อิมินา พุทธรูป อภิวาทน นราเทพาณ ฤสเปนเยน มาทชโท กาวมึห์ สุธสาบริ

คำจารึก	คำอ่านปัจจุบัน
สงสารนุโต ทุกขากิขานามิกุเล อุตตมเก อห์	สงสารนุโต ทุกขากิขานามิ กุเล อุตตมเก อห์
๖. ปญฺวารสฺมี วิสารโท มหาธโน มหา โกโคโสภมาโน อภิรุโป ปาสาทสนิโย มธฺสโร ปิยภาณิ เทวเทโว เต กุสเลนุบเซยฺยํ สมินฺนตุ	๖. ปญฺวารสฺมี วิสารโท มหาธโน มหา โกโค โสภมาโน อภิรุโป ปาสาทสนิโย มธฺสโร ปิยภาณิ เทวเทโว เต กุสเลนุบเซยฺยํ สมินฺนตุ
๗. นิพฺพาน ปจฺจโย โหตุโน นิจฺจํ สุว คฺคิสิ พุทฺธรูปเจ้าองคฺนี้ ไหญ่เท่าตัวท่าน เจ้าตนกินเมือง	๗. นิพฺพาน ปจฺจโย โหตุโน นิจฺจํ สุว คฺคิสิ พุทฺธรูปเจ้าองคฺนี้ ไหญ่เท่าตัวท่าน เจ้าตนกินเมือง
๘. ได้himนพฺรอรียสงฆเจ้ามาเบิกฉลอง มีภิกขุ ๑๕๑ พฺรองคฺ สามเณรมิ ๒๖๒ ตน รอมกันมี ๔๑๓ ตน	๘. ได้himนตฺพระอรียสงฆเจ้ามาเบิกฉลอง มีภิกขุ ๑๕๑ พระองคฺ สามเณรมิ ๒๖๒ ตน รอมกันมี ๔๑๓ ตน

หมายเหตุ มีข้อความอยู่ระหว่างบรรทัดที่ ๗ กับ ๘ และส่วนท้ายของจารึก

คำจารึก	คำอ่านปัจจุบัน
บ้อไฟเจ้าเมืองยาว ๑๑ ส้อยยัง ๑๐๘๐๐	บอกไฟเจ้าเมืองยาว ๑๑ สอก เสียง ๑๐๘๐๐
บ้อ ๑ ยาว ๗ ส้อยคิบ ส้อย ๓๔๐๐ ใน ๒ บ่อนี้ขึ้นดิงาม	บอก ๑ ยาว ๗ สอกคิบ เสียง ๓๔๐๐ ใน ๒ บ่อนี้ขึ้นดิงาม
บริวารยังมีน้อนี้	บริวารยังมีนอห์น

คำอธิบายศัพท์

คำศัพท์	คำอธิบาย
ศรี	มิ่ง, สิริมงคล, ความรุ่งเรือง, ความงาม, ความเจริญ, ความสว่าง
สิทธิ	อำนาจอันชอบธรรม เมื่อใช้ร่วมกับคำว่าศรี เป็น ศรีสิทธิ นิยมใช้เป็นคำขึ้นต้นเพื่อเป็นการขอให้การกระทำนั้นๆ ประสบผลสำเร็จ
วิธี	ต่างๆ กัน
พหล	มาก
โอกาสะ	ช่อง, ทาง, เวลาที่เหมาะสม ใช้เป็นคำขึ้นต้นข้อความ
จุลศักราช ๑๑๕๒	ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๓๓
ฉะ	ปี
กัมโพช	กัมพูชา
ขอม	คือ ไกรม หมายถึง คนต่างชาติที่อยู่ทางทิศใต้*
พิสัย	วิสัย, ลักษณะที่เป็นอยู่, ความสามารถ, ขอบเขต, แวันแคว้น, ที่, มณฑล, ประเทศ
สรเด็จ	เสด็จ = ไป
วสันตฤดู	วสันตฤดู = ฤดูฝน
กฤตติกามาส	เดือนยี่ ภาคเหนือ (ตรงกับเดือน ๑๒ ภาคกลาง)*
ปวณณมี	ปวณณมี = วันเพ็ญ
ศุกลปักษ	เวลาข้างขึ้น (ศุกล = สุกใส, ขาว, สว่าง, บริสุทธิ์)
รวีวาร	วันอาทิตย์
ไถง	วัน, ตะวัน
ปีกดเส็ด	ชื่อปีไทยแบบโบราณ ตรงกับปีจอ โทศก ตามจุลศักราช*
ออก ๑๕ คำ	ขึ้น ๑๕ คำ
เดือนญี่	เดือนที่ ๒ ของภาคเหนือตรงกับเดือน ๑๒ ของภาคกลาง

วัน ๑	วันอาทิตย์
เต่าเส็ด	ชื่อวันไทยแบบโบราณ รอบหนึ่งมี ๖๐ วัน
ภรณี	ดาวฤกษ์ที่ ๒ มี ๓ ดวงเห็นเป็นรูปแม่ไก่, ดาวก่อน เส้าก็เรียก
ชัยนันทบุรี	ชื่อหนึ่งของเมืองน่าน
เจ้าอัครวรวงสา	คือ เจ้าอัครวรปัญญา ผู้ครองเมืองน่านระหว่าง พ.ศ. ๒๓๓๑-พ.ศ. ๒๓๕๒
โทหาพ	ปรารถนา, มุ่งมั่น, ต้องการ
หื้อ	ให้
ชวน (ชะวะนะ)	ความว่องไว ความกระตือรือร้น ความเร็วของปัญญา หรือความคิด
จินาสรางแปลง	รจนและแปลง ในที่นี้หมายความว่า สร้าง*
เตโจปณิธาน	ตั้งใจอย่างแน่วแน่มั่นใจ*
ดีหลี	ดีจริง, แน่นอน (มักใช้เป็นคำลงท้ายข้อความ)
กินเมือง	ปกครองเมือง
รอมกัน	รวมกัน
บอกไฟ	ดอกไม้ไฟ
เสี้ยง	หมด, สิ้นไป

หมายเหตุ คำอธิบายที่เกี่ยวกับดวงชาตาและคำศัพท์ที่มีเครื่องหมายดอกจัน (*) กำกับ
ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร เป็นผู้ให้คำอธิบาย

ข้อความภาษาบาลี

๑. อิมินา พุทฺธรูป อภิวนฺทนํ นราเทพานํ กุสลปญฺเณน มาทสิโท ภวามิหํ
๒. สงฺสาเรปิ สงฺสารนฺโต ทุกฺขาภิชานามิ กุเลตฺตมเก อหํ
๓. ปญฺญาวสฺสมี วิสารโท มหาสโน มหาโกโค โสภมาโน อภิรูป ปาสาทสนฺนิโย มนุสฺสโร
ปิยภาณี เทวเทโว
๔. เต กุสเลนุปเซยฺยํ สมัชฌนฺตุ
๕. นิพฺพานปจฺจโย โหตุ โน นิจฺจํ ฐวํ

คำแปลข้อความภาษาบาลี

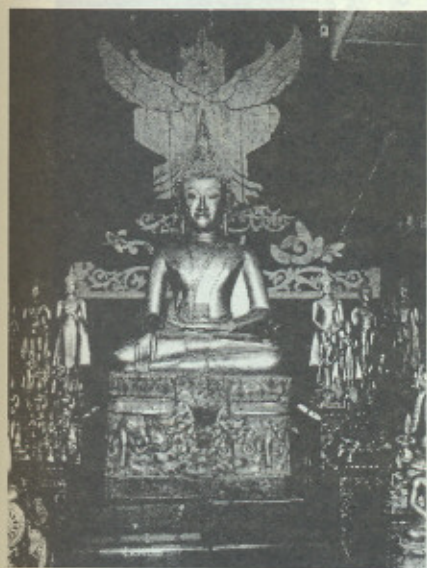
๑. ด้วยบุญกุศลแห่งมนุษย์และเทวดาทั้งหลายผู้กราบไหว้ซึ่งพระพุทธรูปนี้ ข้าพเจ้า
จงเป็นผู้ชนะมาร
๒. ข้าพเจ้าผู้ท่องเที่ยวอยู่แม่ในสังสารวัฏจรรู้แจ้งซึ่งทุกข์ในตระกูลอันสูงส่ง
๓. ข้าพเจ้าจึงเป็นผู้มีปัญหา เป็นผู้แก่ล้า มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก งดงาม มีรูป
ร่างหน้าตาดี น่าเลื่อมใส มีเสียงไพเราะ มีวาจาน่ารัก และเป็นเทวดาในหมู่ทวยเทพ
๔. สิ่งเหล่านั้นพึงบังเกิดและจงสำเร็จ (แก่ข้าพเจ้า) ด้วยกุศล (นี้)
๕. ขอปัจจัยแห่งพระนิพพานจงบังเกิดมีแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลเป็นนิตย์และ
ยั่งยืนนาน

คำแปลศัพท์ภาษาบาลี

อิมินา	นี้
พุทธรูป	ซึ่งพระพุทธรูป
อภิวทน	ผู้กราบไหว้
นราเทพาน	แห่งมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย
กุศลปุณฺณ	ด้วยกุศลและบุญ
มาทสิโท	ผู้ชนะมาร
ภวามิห	ข้าพเจ้าเป็น ภวามิ = เป็น, อหิ = ข้าพเจ้า
สงฺสาเรปิ	แม่ในสังสารวัฏ
สงฺสารนโต	ผู้ท่องเที่ยวอยู่
ทุกฺขาภิชานามิ	จรรู้แจ้งซึ่งทุกข์ (ทุกข์ = ซึ่งทุกข์, อภิชานามิ = จรรู้แจ้ง)
กุเลอุตตมเก	ในตระกูลอันสูงส่ง (กุเล = ในตระกูล, อุตตมเก = อันสูงส่ง)
ปญฺญาวสฺมิ	ตรงกับคำว่า ปญฺญาวสฺมิ = จงเป็นผู้มีปัญหา (ปญฺญา = ผู้มีปัญหา, อสฺมิ = ย่อมเป็น, จงเป็น)
วิสารโท	เป็นผู้แก่ล้า

มหาธโน	เป็นผู้มีทรัพย์มาก
มหาโกโค	เป็นผู้มีโกศมาก
โสภมาโน	เป็นผู้งดงาม
อภิรูป	มีรูปร่างดี
ปาสาทสนิโย	นำเลื่อมใส
มรุสโร	มีเสียงไพเราะ
ปิยภาณี	พูดจาน่าฟัง
เทวเทโว	เป็นเทวดาแห่งเทวดา
เต	สิ่งเหล่านั้น
กุสเลนุเปเชยฺยุ	มาจากคำว่า กุสเลน = ด้วยกุศล, อุปเชยฺยุ = พึงบังเกิด
สมิชฺฌนตุ	จงสำเร็จ
นิพพานปจฺจโย	ปัจจัยแห่งพระนิพพาน
โหตุ	จงมี
โน	แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย
นิจฺจํ	ตลอดกาลเป็นนิตย์
ฐวํ	ยังยืนนาน

ภาพพระพุทธรูปไม้ปางมารวิชัย วัดพระธาตุแช่แห้ง

ภาพฐานพระพุทธรูปด้านหลังที่มีจารึก

หนังสืออ้างอิง

กรณีการ์ วิมลเกษม. “ศักราช ศก ปี วัน เดือน ฤกษ์และยามในจารึกล้านนา.” ใน
ดำรงวิชาการ, ๒๕๕-๓๒๐. บำรุง คำเอก และคณะ, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ประชุมพงศาวดาร เล่ม ๙. (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๙ และภาคที่ ๑๐ ตอนต้น)
กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๐๗.

ประชุมพงศาวดาร เล่ม ๑๐. (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๐ ตอนปลาย และภาคที่
๑๑-๑๒) กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๐๗.

ประเสริฐ ณ นครและคณะ จารึกล้านนาเล่ม ๑ ภาค ๑ จารึกจังหวัดเชียงราย น่าน
พะเยา แพร่. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน จัดพิมพ์ใน
วโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระชนมายุครบ ๓
รอบ พุทธศักราช ๒๕๓๔.

อุดม รุ่งเรืองศรี. พจนานุกรมล้านนา-ไทย. (ปรับปรุงครั้งที่ ๑) เชียงใหม่ : โรงพิมพ์
มิ่งเมือง, ๒๕๔๘.

อุตรคณาธิการ, พระ และจำลอง สารพัดนึก. พจนานุกรมบาลี-ไทย ฉบับนักศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐.